

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 3597 від 04.06.2020
Народні депутати України
І. Констанкевич та інші

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою захисту довкілля (щодо посилення відповідальності за дії, спрямовані на забруднення навколишнього середовища)»

Як зазначено у п. 2 пояснювальної записки до законопроекту, його метою є «належне законодавче врегулювання питання посилення штрафних санкцій за забруднення навколишнього середовища, забезпечення права громадян на безпечне довкілля, збереження рослинного і тваринного світу від знищення».

Для досягнення вказаної мети у законопроекті пропонується внести зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) і Кримінального кодексу України (далі – КК) та посилити відповідальність за вчинення адміністративних правопорушень у сфері охорони природи та використання природних ресурсів (зміни до ст. ст. 52, 72, 73, 82, 82-1, 82-3 – 82-6, 82-8, 91-3, 109, 116-2, 119, 141 КУпАП) та кримінальних правопорушень проти довкілля (зміни до ст. ст. 239, 243, 244, 268 КК).

Головне управління, проаналізувавши законопроект, висловлює щодо його змісту такі зауваження та пропозиції.

1. Погоджуючись із доцільністю оновлення санкцій норм Особливої частини КУпАП, разом із тим, звертаємо увагу на те, що види і розміри адміністративних стягнень потребують комплексного перегляду відповідно до рівня суспільної шкідливості кожного адміністративного правопорушення, а не окремих фрагментарних змін.

Зазначимо, що ефективність юридичної відповідальності залежить не тільки від виду та (або) розміру стягнення (покарання), а й від дотримання принципу невідворотності такого стягнення (покарання). При цьому, принцип невідворотності стягнення (покарання) забезпечується не тільки за допомогою удосконалення законодавства про адміністративну та кримінальну відповідальність, а й ефективною діяльністю органів державної влади.

Наприклад, за даними Державної служби статистики України щодо кількості осіб, притягнених до адміністративної відповідальності, за порушення, передбачені ст. ст. 72, 82-8, 91-3, 116-2, 141 КУпАП, у 2018 році особи до адміністративної відповідальності взагалі не притягалися¹. Тому саме по собі збільшення розмірів штрафу за діяння, спрямовані на забруднення навколишнього середовища, навряд чи призведе до зменшення кількості вказаних правопорушень.

2. Запропоновані законопроектом зміни не повною мірою відповідають принципу співмірності адміністративного стягнення рівню суспільної шкідливості вчиненого правопорушення. Адже проектом пропонуються зміни до окремих статей (частин статей) КУпАП, які передбачають відповідальність за забруднення навколишнього середовища, залишаючи поза увагою розміри адміністративних стягнень за суміжні правопорушення у сфері охорони природи.

Наприклад, за пошкодження лісу стічними водами, хімічними і радіоактивними речовинами, нафтою і нафтопродуктами, шкідливими викидами, відходами і покидьками передбачається стягнення у виді накладення штрафу на громадян від 540 до 1620 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин і на посадових осіб – від 2700 до 4500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин (зміни до ст. 72 КУпАП); за засмічення лісів відходами – накладення штрафу на громадян від 450 до 900 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин і на посадових осіб – від 900 до 1800 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин (зміни до ст. 73 КУпАП). Проте залишаються незмінними стягнення за порушення встановленого порядку використання лісосічного фонду, заготівлі і вивезення деревини та заготівлі живиці – штраф на громадян у розмірі від 6 до 14 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від 10 до 16 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ст. 64 КУпАП); знищення або пошкодження полежахисних лісових смуг, захисних лісових насаджень вздовж берегів річок, каналів, навколо водних об'єктів, гідротехнічних споруд, на смугах відводу автомобільних доріг, залізниць та інших захисних лісових насаджень – штраф на громадян від 30 до 45 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від 60 до 90 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ст. 65-1 КУпАП); за знищення або пошкодження підросту в лісах – штраф на громадян від 3 до 6 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – від 7 до 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (ст. 66 КУпАП).

3. Законопроект містить окремі недоліки техніко-юридичного характеру.

¹ Державна служба статистики України. Адміністративні правопорушення у 2018 році. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Зокрема, у законопроекті не враховано, що відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII (який набрав чинності з 1 липня 2020 року) були внесені зміни та збільшені розміри санкцій за кримінальні правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 239, ч. 3 ст. 243, ч. ч. 1, 2 ст. 244 КК (які у проекті пропонується змінити). У зв'язку із цим текст законопроекту та порівняльна таблиця до нього не відповідають чинній редакції КК, а запропоновані зміни потребують перегляду.

4. Відповідно до ч. 3 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України, «у разі внесення законопроекту, проекту іншого акта, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету (*надходжень бюджету та/або витрат бюджету*), суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний додати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки)». Оскільки проектом пропонується збільшити розміри штрафів за адміністративні та кримінальні правопорушення, що вплине на показники надходжень бюджету, до нього повинно додаватись фінансово-економічне обґрунтування.

5. Принагідно звертаємо увагу на те, що 01.09.2020 Верховною Радою України у першому читанні було прийнято проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення захисту лісів, запобігання пожежам на землях лісового та водного фонду, торфовищах та на землях інших категорій» (реєстр. № 3526 від 22.05.2020), який так само спрямований на посилення адміністративної відповідальності за окремі правопорушення у сфері охорони навколишнього природного середовища. З метою уникнення в майбутньому невиправданих законодавчих колізій рекомендуємо розглянути поданий законопроект після прийняття парламентом остаточного рішення щодо проекту реєстр. № 3526.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Попович, Т. Ткач

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЇВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01
Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/3-2020/221980 від 26.11.2020

274055